

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

« 01 » 09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФАРМАЦЕВТИЧНЕ І ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО ТА ЗАКОНОДАВСТВО

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 226 «Фармація, промислова фармація»

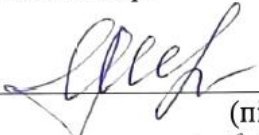
Спеціалізація: 226.01 «Фармація»

Освітньо-професійна програма: Фармація, промислова фармація

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Фармація, промислова фармація» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» спеціалізації 226.01 «Фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року) та освітньо-професійної програми «Фармація, промислова фармація» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності І8 «Фармація (за спеціалізаціями) спеціалізації І8.01 «Фармація» галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 8 від 24 квітня 2025 року).

Розробники:
завідувачка кафедри, к.фарм.н., доц. Оксана БЕЛЯЄВА
професор кафедри, д.фарм.н., проф. Ліана УНГУРЯН
ст. викладач кафедри Ірина ЯЩУК
доцент, к.фарм.н., доц. Ірина ПЕТКОВА
ст. викладач Оксана СТЕПАНОВА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Оксана БЕЛЯЄВА
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП _____ Ліана УНГУРЯН
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з фармацевтичних дисциплін
ОНМедУ
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Голова комісії _____ Наталія ФІЗОР

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3,0 Годин: 90	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація» Спеціалізація 226.01 «Фармація» Рівень вищої освіти <u>другий (магістерський)</u>	Денна форма навчання
		Заочна форма навчання
		Обов'язкова дисципліна
		Рік підготовки: 2
		Семестри III, VI
		Лекції (денна - 20 год, заочна - 4 год)
		Семінарські (0 год)
		Практичні (денна - 30 год, заочна - 8 год)
		Лабораторні (0 год)
		Самостійна робота (денна - 40 год, заочна - 78 год)
Форма підсумкового контролю – диференційований залік		

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета: формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння правових основ фармацевтичної діяльності, базових положень міжнародного гуманітарного права, вивчення його сутності та особливостей, принципів і джерел, суб'єктів, співвідношення з правом прав людини у процесі фармацевтичного обслуговування населення.

Завдання:

- надання знань про структуру, джерела та принципи фармацевтичного права, а також особливості нормативно-правового регулювання фармацевтичної діяльності в Україні та інших країнах;
- опанування нормативно-правової бази, що визначає порядок здійснення господарської діяльності у сфері обігу лікарських засобів, медичних виробів і функціонування аптечних закладів;
- формування вмінь застосовувати положення чинного законодавства у професійній діяльності фармацевта, зокрема під час організації та проведення заходів державного нагляду;
- усвідомлення прав, обов'язків і професійної відповідальності суб'єктів фармацевтичної діяльності за дотримання вимог законодавства;
- розвиток навичок правового аналізу ситуацій, пов'язаних із порушенням або дотриманням норм фармацевтичного права;
- формування правової культури, правосвідомості та поваги до закону, як складових професійної етики фармацевта;
- опанування методами та механізмами галузі міжнародного гуманітарного права;
- вивчення сутності, принципів та джерел міжнародного гуманітарного права;
- визначення статусу учасників збройних конфліктів (комбатанти);
- визначення статусу осіб, які не беруть безпосередньої участі у збройному конфлікті (некомбатанти);
- приділення уваги діяльності міжнародних організацій щодо надання захисту населенню під час збройних конфліктів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.
- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК06. Здатність працювати в команді.
- ЗК07. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальних / фахових (СК/ФК):

- ФК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.
- ФК02. Здатність збирати, інтерпретувати та застосувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації.
- ФК04. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
- ФК13. Здатність організувати діяльність аптеки із забезпечення населення, закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту й впроваджувати в них відповідні системи звітності й обліку, здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням вимог фармацевтичного законодавства.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН01. Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.
- ПРН02. Критично осмислювати наукові і прикладні проблеми у сфері фармації.
- ПРН03. Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації.
- ПРН05. Оцінювати та забезпечувати якість та ефективність діяльності у сфері фармації.
- ПРН09. Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей.
- ПРН16. Реалізовувати відповідні організаційно-управлінські заходи щодо забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту; здійснювати усі види звітності та обліку в аптечних установах, адміністративне діловодство і товарознавчий аналіз

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- основні джерела виникнення права, особливості різних нормативно-правових систем, поняття права, відмінності між системою права та системою законодавства;
- зміст, етапи становлення і розвитку права на охорону здоров'я та фармацевтичне забезпечення в Україні та інших країнах світу;
- основні поняття і категорії фармацевтичного права та законодавства, особливості нормативно-правового регулювання фармацевтичної діяльності в Україні та за кордоном;
- зміст права на здійснення фармацевтичної діяльності, організаційно-правові форми фармацевтичних підприємств, їх функції та роль як суб'єктів фармацевтичного ринку;
- принципи дозвільної системи у сфері підприємництва, засади державної політики ліцензування, особливості нормативно-правового регулювання ліцензування фармацевтичної діяльності;
- законодавчі основи системи державного нагляду (контролю) у сфері обігу лікарських засобів, повноваження посадових осіб, порядок проведення планових і позапланових перевірок, а також межі відповідальності за порушення законодавства про лікарські засоби;
- поняття, принципи, функції та види юридичної відповідальності у фармацевтичній сфері, у тому числі відповідальність за злочини проти здоров'я населення;
- міжнародні стандарти фармацевтичної діяльності, систему забезпечення якості в аптеках та оптових фармацевтичних фірмах, нормативно-правову базу контролю якості лікарських засобів;
- основи політики фармацевтичного ціноутворення в Україні, соціально-економічні переліки лікарських засобів, ціни на які підлягають державному регулюванню; основи податкової системи України, особливості оподаткування фармацевтичного сектора;
- елементи правовідносин екологічної безпеки у фармацевтичній діяльності, правові основи державного санітарно-епідеміологічного нагляду та відповідальність за екологічні правопорушення;
- поняття та склад правовідносин у сфері охорони здоров'я, правовий статус, форми соціального і правового захисту медичних і фармацевтичних працівників; законодавчі вимоги до підвищення кваліфікації, стажування та атестації провізорів, порядок присвоєння кваліфікаційних категорій;
- основні джерела трудового права, порядок укладання трудового договору, норми робочого часу і відпочинку, що регулюються чинним законодавством; нормативно-правові аспекти оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами в Україні;
- правові основи діяльності медичних представників, вимоги до рекламної діяльності у фармацевтичному секторі;
- особливості правового регулювання обігу лікарських засобів різних класифікаційних груп, порядок роботи з наркотичними, психотропними засобами та прекурсорами, а також державний контроль за дотриманням законодавства щодо їх обігу;
- поняття і принципи зовнішньоекономічної діяльності та митного регулювання у фармацевтичній сфері, порядок державного контролю лікарських засобів і медичних виробів, що ввозяться на митну територію України.

Вміти:

- застосовувати норми чинного законодавства України у сфері фармацевтичної діяльності та охорони здоров'я під час виконання професійних обов'язків;
- аналізувати й тлумачити правові акти, що регламентують обіг лікарських засобів, медичних виробів, діяльність аптечних закладів та фармацевтичних підприємств;
- визначати правовий статус суб'єктів фармацевтичного ринку та оцінювати їх діяльність з позицій законодавства;

- встановлювати підстави, порядок і межі проведення державного нагляду (контролю) у сфері обігу лікарських засобів;
- виявляти, попереджати та оцінювати правопорушення у фармацевтичній практиці, визначати вид і міру юридичної відповідальності;
- оформлювати ліцензійну, дозвільну та іншу документацію, пов'язану з провадженням фармацевтичної діяльності;
- застосовувати знання з міжнародних стандартів і принципів належних практик (GxP) у забезпеченні якості лікарських засобів;
- здійснювати правовий аналіз господарських договорів і трудових відносин у фармацевтичних організаціях;
- користуватися правовими інструментами для захисту професійних прав та інтересів фармацевтичних працівників;
- реалізовувати вимоги законодавства під час рекламної, зовнішньоекономічної, оптової та роздрібною діяльності у фармацевтичній галузі;
- забезпечувати дотримання законодавства при роботі з наркотичними засобами, психотропними речовинами, прекурсорами;
- орієнтуватися у механізмах державного регулювання цін, оподаткування та екологічної безпеки у фармацевтичній галузі;
- ухвалювати відповідальні правомірні рішення у складних професійних ситуаціях, дотримуючись етичних та правових норм;
- застосовувати норми міжнародного гуманітарного права під час аналізу конкретних ситуацій, пов'язаних зі збройними конфліктами;
- визначати правовий статус комбатантів і некомбатантів відповідно до норм міжнародного права;
- інтерпретувати положення основних міжнародних договорів та конвенцій у сфері гуманітарного права;
- розрізняти види збройних конфліктів і визначати особливості правового режиму для кожного з них;
- аналізувати діяльність міжнародних організацій, які здійснюють гуманітарну допомогу та захист цивільного населення;
- оцінювати дії сторін збройного конфлікту з позицій дотримання норм міжнародного гуманітарного права.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Правові основи організації охорони здоров'я. Система фармацевтичного права та законодавства. Історичні аспекти виникнення права та законодавства. Право – визначення, сутність, основні принципи та функції. Норми права в системі соціальних норм. Особливості нормативно-правових систем. Правова система України. Система фармацевтичного права та система фармацевтичного законодавства, їх взаємозв'язок. Фармацевтичне законодавство. Нормативно-правовий акт (НПА) як джерело права. Види нормативно-правових актів їх структура та ієрархія. Органи управління та законотворення у фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я. Залучення громадськості до формування та реалізації державної політики. Правотворчий процес в українському законодавстві. Реєстрація, оприлюднення набуття чинності НПА. Підстави для втрати чинності нормативно-правових актів. Правовідносини та правопорушення. Основні ознаки та види правопорушень.

Тема 2. Організаційно-правові форми фармацевтичної діяльності. Фармацевтична діяльність, її сутність. Організаційно-правові форми фармацевтичної діяльності. Ринок як комплексна правова категорія. Поняття, види суб'єктів та об'єктів фармацевтичної діяльності. Фармацевтичні організації, їх типи, характеристика як суб'єктів фармацевтичного ринку.

Тема 3. Правові основи ліцензування фармацевтичної діяльності. Правове регулювання ліцензування фармацевтичної діяльності. Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Органи ліцензування у сфері фармації і медицини. Загальні принципи державної політики у сфері ліцензування. Порядок ліцензування в фармацевтичній діяльності. Контроль за дотриманням ліцензіатами ліцензійних умов. Підстави для переоформлення та припинення дії ліцензії.

Тема 4. Стандартизація та сертифікація у фармацевтичній діяльності. Державний контроль якості лікарських засобів та медичних виробів. Стандартизація та сертифікація як ключова гарантія якості лікарських засобів. Порядок проведення експертизи лікарського засобу (ЛЗ) для державної реєстрації (перереєстрації). Технічні регламенти. Процедури оцінки відповідності якості медичних виробів. Нормативно-правове регулювання утилізації та знищення неякісних або фальсифікованих ЛЗ

Тема 5. Екологічне право та фармацевтична діяльність. Місце екологічних правовідносин у структурі екологічного права. Правові засади та гарантування екологічної безпеки. Аналіз ключових негативних впливів фармацевтичного виробництва на навколишнє середовище. Державний контроль за дотриманням санітарно-епідеміологічних норм у процесі фармацевтичної діяльності. Організація та здійснення протипожежного нагляду на фармацевтичних підприємствах та в аптечних закладах

Тема 6. Правовий статус суб'єктів правовідносин в охороні здоров'я та фармацевтичному секторі України. Поняття та склад правовідносин в охороні здоров'я та в фармацевтичному секторі. Правовий статус працівників сфери охорони здоров'я, їх права та обов'язки. Громадські об'єднання у фармації, їх роль, значення, правовий статус.

Тема 7. Правове регулювання професійної діяльності фахівців фармації. Особливості регулювання праці фармацевтичних працівників. Фармацевтичне законодавство у системі права соціального захисту. Система підготовки фармацевтичних кадрів в Україні та за кордоном. Правовий статус випускників вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів. Інтернатура: поняття, мета та порядок проходження. Трудове право: поняття, предмет і система. Соціальне партнерство у сфері трудового права. Колективні договори та угоди як основа соціального партнерства. Трудовий договір: види, права та обов'язки сторін. Норми тривалості робочого часу та основні соціальні права працівників. Соціальний захист населення та працівників сфери охорони здоров'я, державні соціальні гарантії у сфері доходів. Особливості охорони праці у фармацевтичній діяльності. Механізми контролю дотримання трудового та соціального законодавства у фармацевтичному секторі.

Тема 8. Законодавчі основи фармацевтичного ціноутворення. Особливості формування та регулювання цін на ліки. Податки як економічна, соціальна та правова категорії. Система оподаткування ЛЗ та медичних виробів (МВ). Законодавчі основи фармацевтичного ціноутворення. Дотримання законодавства у сфері фармацевтичного ціноутворення на ЛЗ. Порядок проведення перевірок органами Державної фіскальної служби (ДФС). Відповідальність платників податків. Оскарження результатів перевірок.

Тема 9. Правові основи діяльності провадження господарської діяльності з виробництва, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами. Нормативно-правове регулювання діяльності підприємств з оптової та роздрібною реалізації лікарських засобів. Правові основи оптової дистрибуції. Правові аспекти діяльності медичних представників. Державний контроль за просуванням (промоцією) ЛЗ. Основні НПА, що регулюють промоцію ЛЗ в Україні. Заборони у рекламі ЛЗ. Правовий статус працівників сфери охорони здоров'я, їх права та обов'язки. Правові аспекти діяльності медичних представників.

Тема 10. Державне регулювання та контроль обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів у закладах охорони здоров'я та аптечних закладах. Режим контролю обігу ЛЗ. Номенклатурно-правові групи ЛЗ в Україні та за кордоном. Регулювання обігу НПГ в Україні. Поняття КПП ЛЗ, їх характеристика. Нормативно-правове регулювання обігу КПП ЛЗ на міжнародному та державному рівнях. Проблеми та шляхи їх

вирішення. Особливості ліцензування діяльності, що пов'язана з обігом КППГ ЛЗ. Нормативно-правове регулювання окремих етапів обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Особливості зберігання, відпуску та обліку КППГ в ЗОЗ.

Тема 11. Законодавчі основи державного нагляду у сфері обігу лікарських засобів та медичних виробів. Поняття державного нагляду (контролю) у сфері обігу лікарських засобів (ЛЗ) та медичних виробів (МВ). Основні завдання та цілі державного контролю у фармацевтичній сфері. Законодавча база, що регулює державний нагляд за обігом ЛЗ та МВ в Україні. Нормативно-правове регулювання утилізації та знищення неякісних або фальсифікованих ЛЗ. Структура органів державного контролю у сфері фармації та їх компетенції. Повноваження державних органів щодо ліцензування, інспектування та перевірок аптечних закладів і виробників. Процедури проведення державного контролю: планові та позапланові перевірки. Міжнародне регулювання контролю якості лікарських засобів. Види порушень у сфері обігу ЛЗ та МВ та відповідальність за них. Механізми реагування на порушення: адміністративні, кримінальні та цивільні заходи. Роль фармацевтичних працівників у забезпеченні дотримання законодавства та вимог державного нагляду. Юридична відповідальність фармацевтичних працівників за професійно-посадові правопорушення..

Тема 12. Правові аспекти зовнішньоекономічної діяльності та митного регулювання експорту/ імпорту лікарських засобів. Основні принципи зовнішньоекономічної діяльності та їх правовий зміст. Основні види зовнішньоекономічної діяльності у сфері фармації. Методи та механізми управління зовнішньоекономічною діяльністю. Правові аспекти отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з імпорту ЛЗ. Державний контроль якості лікарських засобів та медичних виробів, ввезених на митну територію України. Умови проведення лабораторного аналізу імпортованої серії ЛЗ. Правові вимоги щодо ввезення незареєстрованих лікарських засобів. Митне оформлення та документи, необхідні для експорту та імпорту ЛЗ та МВ. Відповідальність за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Особливості контролю за дотриманням умов транспортування та зберігання імпортованих ЛЗ.

Тема 13. Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права. Сфера дії міжнародного гуманітарного права. міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів. Роль міжнародного руху червоного хреста і Червоного півмісяця у розвитку міжнародного гуманітарного права. Правовий статус окремих категорій осіб. Міжнародно-правовий захист жертв війни. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 денна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРЗ
Тема 1. Правові основи організації охорони здоров'я. Система фармацевтичного права та законодавства.	6	2	-	2	-	2
Тема 2. Організаційно-правові форми фармацевтичної діяльності.	6	2	-	2	-	2
Тема 3. Правові основи ліцензування фармацевтичної діяльності	8	2	-	2	-	4

Тема 4. Стандартизація та сертифікація у фармацевтичній діяльності. Державний контроль якості лікарських засобів та медичних виробів.	8	2	-	2	-	4
Тема 5. Екологічне право та фармацевтична діяльність.	4	-	-	-	-	4
Тема 6. Правовий статус суб'єктів правовідносин в охороні здоров'я та фармацевтичному секторі України	4	-	-	-	-	4
Тема 7. Правове регулювання професійної діяльності фахівців фармації	8	2	-	4	-	2
Тема 8. Законодавчі основи фармацевтичного ціноутворення	8	2	-	2	-	4
Тема 9. Правові основи діяльності провадження господарської діяльності з виробництва, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами,	8	2	-	4	-	2
Тема 10. Державне регулювання та контроль обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів у закладах охорони здоров'я та аптечних закладах.	6	2	-	2	-	2
Тема 11. Законодавчі основи державного нагляду у сфері обігу лікарських засобів та медичних виробів.	8	2	-	4	-	2
Тема 12. Правові аспекти зовнішньоекономічної діяльності та митного регулювання експорту/ імпорту лікарських засобів.	4	-	-	-	-	4
Тема 13. Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права.	6	2	-	4	-	-
Диференційований залік	6	-	-	2	-	4
Усього годин	90	20	-	30	-	40

4.2 заочна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРЗ
Тема 1. Правові основи	6	-	-	-	-	6

організації охорони здоров'я. Система фармацевтичного права та законодавства.						
Тема 2. Організаційно-правові форми фармацевтичної діяльності.	8	2	-	-	-	6
Тема 3. Правові основи ліцензування фармацевтичної діяльності	8	-	-	2	-	6
Тема 4. Стандартизація та сертифікація у фармацевтичній діяльності. Державний контроль якості лікарських засобів та медичних виробів.	6	-	-	-	-	6
Тема 5. Екологічне право та фармацевтична діяльність.	6	-	-	-	-	6
Тема 6. Правовий статус суб'єктів правовідносин в охороні здоров'я та фармацевтичному секторі України	6	-	-	-	-	6
Тема 7. Правове регулювання професійної діяльності фахівців фармації	6	-	-	-	-	6
Тема 8. Законодавчі основи фармацевтичного ціноутворення	6	-	-		-	6
Тема 9. Правові основи діяльності провадження господарської діяльності з виробництва, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів.	10	2	-	2	-	6
Тема 10. Державне регулювання та контроль обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів у закладах охорони здоров'я та аптечних закладах.	6	-	-	-	-	6
Тема 11. Законодавчі основи державного нагляду у сфері обігу ЛЗ та МВ.	8	-	-	2	-	6
Тема 12. Правові аспекти зовнішньоекономічної діяльності та митного регулювання експорту/ імпорту лікарських засобів.	4	-	-	-	-	4
Тема 13. Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права.	2	-	-	-	-	2

Диференційований залік	8	-	-	2	-	6
Усього годин	90	4	-	8	-	78

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ / СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ / ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

5.1.1. денна форма навчання

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Лекційне заняття 1. Система фармацевтичного права та законодавства.	2
Тема 2. Лекційне заняття 2. Організаційно-правові форми фармацевтичної діяльності.	2
Тема 3. Лекційне заняття 3. Правові основи ліцензування фармацевтичної діяльності	2
Тема 4. Лекційне заняття 4. Стандартизація та сертифікація у фармацевтичній діяльності.	2
Тема 7. Лекційне заняття 5. Правове регулювання професійної діяльності працівників сфери охорони здоров'я	2
Тема 8. Лекційне заняття 6. Законодавчі основи фармацевтичного ціноутворення	2
Тема 9. Лекційне заняття 7 Правові основи діяльності провадження господарської діяльності з виробництва, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами.	2
Тема 10. Лекційне заняття 8. Державне регулювання та контроль обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів у закладах охорони здоров'я та аптечних закладах.	2
Тема 11. Лекційне заняття 9. Законодавчі основи державного нагляду у сфері обігу лікарських засобів та медичних виробів	2
Тема 13. Лекційне заняття 10. Принципи міжнародного гуманітарного права.	2
Разом	20

5.1.2. заочна форма навчання

Назва теми	Кількість годин
Тема 3. Лекційне заняття 1. Правові основи ліцензування фармацевтичної діяльності.	2
Тема 9. Лекційне заняття 2. Правові основи діяльності провадження господарської діяльності з виробництва, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами.	2
Разом	4

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

5.3.1. денна форма навчання

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Практичне заняття 1. Фармацевтичне законодавство. Нормативно-правовий акт, як джерело права.	2
Тема 2. Практичне заняття 2. Фармацевтичні організації, їх типи, характеристика як суб'єктів фармацевтичного ринку.	2
Тема 3. Практичне заняття 3. Порядок ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні.	2
Тема 4. Практичне заняття 4. Порядок проведення експертизи лікарського засобу (ЛЗ) для державної реєстрації (перереєстрації). Процедури оцінки відповідності якості медичних виробів.	2
Тема 7. Практичне заняття 5. Фармацевтичне законодавство у системі права соціального захисту.	2
Тема 7. Практичне заняття 6. Механізми контролю дотримання трудового та соціального законодавства у фармацевтичному секторі	2
Тема 8. Практичне заняття 7. Особливості формування та регулювання цін на лікарські засоби.	2
Тема 9. Практичне заняття 8. Нормативно-правове регулювання діяльності підприємств з оптової та роздрібною реалізації лікарських засобів.	2
Тема 9. Практичне заняття 9. Державний контроль за просуванням (промоцією) ЛЗ.	2
Тема 10. Практичне заняття 10. Нормативно-правове регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.	2
Тема 11. Практичне заняття 11. Правове забезпечення державного контролю у сфері обігу лікарських засобів та медичних виробів.	2
Тема 11. Практичне заняття 12 Юридична відповідальність фармацевтичних працівників за професійно-посадові правопорушення.	2
Тема 13. Практичне заняття 13. Роль діяльності міжнародних організацій щодо надання захисту населенню під час збройних конфліктів	2
Тема 13. Практичне заняття 14. Міжнародно-правовий захист жертв війни та відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.	2
Практичне заняття 15. Диференційований залік	2
Разом	30

5.3.2. заочна форма навчання

Назва теми	Кількість годин
Вхідний контроль.	2
Тема 3. Практичне заняття 1. Порядок ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні.	2
Тема 9. Практичне заняття 2. Нормативно-правове регулювання діяльності підприємств з оптової та роздрібною реалізації лікарських засобів.	2
Тема 11. Практичне заняття 3. Правове забезпечення державного контролю у сфері обігу лікарських засобів та медичних виробів.	2
Диференційований залік	2
Разом	8

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

6.1 денна форма навчання

Назва теми / види завдань	Кількість годин
Тема 1. Підготовка до практичного заняття 1.	2
Тема 2. Підготовка до практичного заняття 2.	2
Тема 3. Підготовка до практичного заняття 3.	4
Тема 4. Підготовка до практичного заняття 4-5.	4
Тема 5. Робота з методичними розробками.	4
Тема 6. Робота з методичними розробками	4
Тема 7. Підготовка до практичного заняття 6.	2
Тема 8. Підготовка до практичного заняття 8-9.	4
Тема 9. Підготовка до практичного заняття 10.	2
Тема 10. Підготовка до практичних занять 12.	2
Тема 11. Підготовка до до практичного заняття 13.	2
Тема 12. Робота з методичними розробками	4
Підготовка до складання диференційованого заліку	4
Разом	40

6.2. заочна форма навчання

Назва теми / види завдань	Кількість годин
Тема 1. Самостійне вивчення теми	6
Тема 2. Самостійне вивчення теми	6
Тема 3. Підготовка до практичного заняття 1	6
Тема 4. Самостійне вивчення теми	6
Тема 5. Самостійне вивчення теми	6
Тема 6. Самостійне вивчення теми	6
Тема 7. Самостійне вивчення теми	6
Тема 8. Самостійне вивчення теми	6
Тема 9. Підготовка до практичного заняття 2	6
Тема 10. Самостійне вивчення теми	6
Тема 11. Підготовка до практичного заняття 3	6
Тема 12. Самостійне вивчення теми	4
Тема 13. Самостійне вивчення теми	2
Підготовка до складання диференційованого заліку	6
Разом	78

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання.

Дисципліна викладається у формі лекцій, практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Лекції: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення проблемних ситуацій, ситуаційне навчання, ілюстрація (у т. ч. мультимедійні презентації), демонстрація.

Практичні заняття: усна відповідь у вигляді опитування з теми заняття; тестування (письмове або комп'ютерне) з використанням тестових завдань, моделювання ситуацій, пояснення та оцінка їх результатів, виконання практичних завдань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійне вирішення практичних завдань.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Форми поточного контролю: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання активності на занятті.

Форма підсумкового контролю: диференційований залік

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, впевнено демонструє практичні навички.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструє практичні навички.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструє практичні навички з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, не демонструє практичні навички.

До підсумкового контролю у формі диференційованого заліку допускаються лише ті здобувачі, які виконали вимоги навчальної програми з дисципліни, не мають академічної заборгованості та їх середній бал за поточну навчальну діяльність з дисципліни становить не менше 3,00.

Диференційований залік здійснюється: на останньому занятті (заняття виокремлюється як окремий контрольний захід) після закінчення занять до початка екзаменаційної сесії – при стрічковій системі навчання, на останньому занятті з освітньої компоненти – при цикловій системі навчання.

Методика проведення підсумкового (семестрового) контролю з освітньої компоненти у формі диференційованого заліку є уніфікованою та передбачає використання стандартизованих форм.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час підсумкового контролю

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач освіти правильно, точно і повно виконав всі завдання білету, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно

	використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Правильно відповідав на всі поставлені питання і переконливо обґрунтував свою точку зору, міг запропонувати та обґрунтувати альтернативний варіант рішення з окремих питань.
Добре «4»	Здобувач освіти достатньо повно виконав всі завдання білету, чітко і логічно відповідав на поставлені екзаменаторами запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор.
Задовільно «3»	Здобувач освіти у неповному обсязі виконав всі завдання білету, відповіді на додаткові та навідні запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє основним обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки.
Незадовільно «2»	Здобувач освіти не виконав завдання білету, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання екзаменаторів. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМАЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Бали з навчальної дисципліни для здобувачів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено у таблиці:

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння навчальної дисципліни. Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету програмою «Контингент» за відповідною формулою: Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40. За рейтинговою шкалою ECTS оцінюються досягнення здобувачів з навчальної дисципліни, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів

D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

Шкала ЄКТС встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність), тобто його рейтинг. При конвертації з багатобальної шкали, як правило, межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Оцінка «А» за шкалою ЄКТС не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» - оцінці «добре» тощо. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Такі здобувачі після перескладання автоматично отримують бал «Е». Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з навчальної дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Силабус навчальної дисципліни
- Робоча програма навчальної дисципліни
- Методичні розробки до лекційних занять
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні розробки до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ілюстративні матеріали

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальна характеристика права, його соціальна цінність. Поняття, ознаки, структура норми права.
2. Правопорушення, його ознаки та види.
3. Закріплення права на охорону здоров'я в міжнародному законодавстві, на регіональному рівні. Регламентація права на охорону здоров'я в Україні.
4. Нормативно-правовий акт, його ознаки та види. Юридична сила нормативно-правових актів
5. Поняття, ознаки та класифікація законів. Види підзаконних нормативно-правових актів.
6. Дія нормативно-правових актів. Поняття і форми систематизації нормативно-правових актів.
7. Фармацевтична діяльність, її сутність, зміст права на здійснення фармацевтичної діяльності.
8. Організаційно-правові форми фармацевтичної діяльності; поняття та предмет правового регулювання фармацевтичної діяльності.
9. Лікарські засоби та медичні вироби як об'єкти правовідносин.
10. Поняття, види суб'єктів та об'єктів фармацевтичної діяльності. Фармацевтичні організації, їх типи, характеристика як суб'єктів фармацевтичного ринку.
11. Моделі охорони здоров'я, загальні принципи організації та фінансування.
12. Державне регулювання обігу лікарських засобів. Основні принципи, регуляторні функції та механізми.
13. Нормативно-правове регулювання системи забезпечення якості лікарських засобів.
14. Ліцензування фармацевтичної діяльності як важливий механізм державного регулювання.

15. Стандартизація у фармацевтичній діяльності.
16. Сертифікація у фармацевтичній діяльності як гарантія якості лікарських засобів.
17. Державна реєстрація лікарських засобів та їх допуск до медичного використання.
18. Державний контроль за просуванням (промоцією) лікарських засобів на ринку. Реклама лікарських засобів.
19. Податки як економічна, соціальна та правова категорії. Система оподаткування лікарських засобів та виробів медичного призначення.
20. Законодавчі основи фармацевтичного ціноутворення. Особливості формування ціни на ліки, в т.ч. державне регулювання цін на ліки.
21. Правові основи діяльності підприємств з оптової та роздрібною реалізації лікарських засобів. Правові основи дистрибуції.
22. Номенклатурно-правові та класифікаційно-правові групи лікарських засобів.
23. Державне регулювання та контроль обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів у закладах охорони здоров'я та аптечних закладах.
24. Законодавчі основи забезпечення населення медичними імунобіологічними препаратами.
25. Правові аспекти діяльності медичних представників.
26. Правові аспекти зовнішньоекономічної діяльності та митного регулювання експорту/імпорту лікарських засобів.
27. Державний контроль якості лікарських засобів та медичних виробів, ввезених на митну територію України.
28. Фармацевтична етика та деонтологія: визначення, принципи, основна функція.
29. Організаційно-правові форми соціального забезпечення населення. Фармацевтичне обслуговування як одна із форм соціального забезпечення.
30. Пільговий відпуск лікарських засобів, його нормативно-правове регулювання; критерії визначення пільгових категорій та груп населення.
31. Реімбурсація вартості фармацевтичної допомоги як ефективний соціально-економічний механізм забезпечення її доступності населенню.
32. Поняття та склад правовідносин в охороні здоров'я та в фармацевтичному секторі, в т.ч. правовий статус медичних та фармацевтичних працівників, їх права та обов'язки.
33. Поняття та форми соціального та правового захисту медичних та фармацевтичних працівників.
34. Громадські об'єднання у фармацевції, їх роль, значення, правовий статус.
35. Система підготовки фармацевтичних кадрів в країнах світу та Україні.
36. Кваліфікаційні характеристики професій та вимоги до фармацевтичних кадрів.
37. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю як основне джерело трудового права.
38. Колективний договір (угода), його значення у регулюванні трудових відносин, зміст, порядок укладання. Порядок укладення трудового договору.
39. Робочий час, його види, нормування в закладах охорони здоров'я та аптечних закладах.
40. Право працюючих на відпочинок, його зміст. Види відпусток, їх характеристика.
41. Система оплати праці фармацевтичних працівників.
42. Матеріальна відповідальність в аптечних закладах, її види, документальне оформлення.
43. Екологічні правовідносини у системі екологічного права. Класифікація джерел екологічного права.
44. Екологічна безпека та її правове забезпечення. Основні завдання та принципи здійснення екологічної експертизи та екологічного аудиту.
45. Екологічні правопорушення, види відповідальності за їх скоєння.
46. Державний контроль за дотриманням законодавства з питань санітарного та епідеміологічного благополуччя населення при здійсненні фармацевтичної діяльності.
47. Санітарно-протиепідемічний режим аптечних закладів.
48. Протипожежний нагляд на фармацевтичних підприємствах та в аптечних закладах.
49. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, принципи, функції та види відповідно до

галузевої структури права.

50. Адміністративне право та адміністративна відповідальність, поняття, предмет та джерела. Склад адміністративних правопорушень.
51. Дисциплінарна відповідальність працівників фармації.
52. Цивільне право, відповідальність у цивільному праві, її підстави, поняття та види.
53. Кримінальна відповідальність медичних та фармацевтичних працівників.
54. Злочини проти здоров'я населення у разі здійснення фармацевтичної діяльності: поняття та види.
55. Правові та організаційні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.
56. Види перевірок фармацевтичних закладів, порядок їх проведення.
57. Відповідальність за порушення законодавства на різних етапах обігу лікарських засобів.
58. Особливості державного нагляду під час перевірки суб'єктів господарської діяльності з питань оподаткування та ціноутворення.
59. Відповідальність за порушення у сфері оподаткування та ціноутворення у фармації.
60. Роль діяльності міжнародних організацій щодо надання захисту населенню під час збройних конфліктів.
61. Міжнародно-правовий захист жертв війни та відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Фармацевтичне право та законодавство: практикум для аудиторної та самостійної роботи для студентів спеціальності 226 «Фармація. Промислова фармація» / Унгурян Л.М., Вишницька І.В., Беляєва О.І. та ін.; під ред. Л.М. Унгурян. Одеса: ОНМедУ, 2021. 62 с.
2. Фармацевтичне право та законодавство: тексти лекцій для студентів спеціальності 226 «Фармація. Промислова фармація» / Унгурян Л.М., Вишницька І.В., Беляєва О.І. та ін.; под ред. Л.М. Унгурян. Одеса: ОНМедУ, 2020. 98 с.
3. Практикум для аудиторних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання з дисципліни «Фармацевтичне право та законодавство» / А. А. Котвіцька, А. В. Волкова, Г.Є. Болдарь та ін.; За заг. ред. проф. А. А. Котвіцької. – Х.: НФаУ, 2021. – 107 с
4. Основи фармацевтичного права. Альбом схем: навч. посіб для студентів вищ.навч.закл. / О.О.Грін.-Ужгород: Видавництво ФОП Сабов А.М., 2020. - 211 с
5. Методологія ціноутворення на лікарські засоби в системі охорони здоров'я та фармації: монографія / В. М. Назаркіна, А. С. Немченко, К. Л. Косяченко, М. М. Бабенко; за наук. ред. А. С. Немченко. – Київ : «Фармацевт Практик», 2022. – 288 с.
6. Фармацевтичне законодавство України: збірник нормативно-правових актів станом на 01 січня 2018 р. для студентів фармацевтичних факультетів / А. А. Котвіцька, О. О. Суріков, І. В. Кубарева, А. В. Волкова та ін; за заг. ред. проф. А. А. Котвіцької. – Х.: НФаУ, 2018. – 588 с.
7. Основи права та законодавства у фармації: нац. підруч. для студентів вищ. навч. закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2016. - 528 с. (Національний підручник).
8. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право: навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2022. 136 с.
9. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до зовн. незалеж. оцінювання: за заг. ред. Т.Л. Сироїд. 5-те вид., перероблене і доповнене. Харків: Право. 2023. 462 с

Додаткова література:

1. Основні законодавчо-правові акти, що регламентують діяльність аптечних закладів. Довідник / Унгурян Л. М., Беляєва О. І., Вишницька І. В. та ін. Одеса: ОНМедУ. 2020. 150 с.
2. Котвіцька А.А. Визначення місця фармацевтичного права у сучасній системі права України / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, А.В. Волкова, Г.Є. Болдарь, А.В. Черкашина // Фармацевтичний часопис. – 2020 – № 4. – С. 89–97.
3. Вишницька І.В., Трохимчук В.В. Маркетинговий аналіз окремих груп протидіабетичних лікарських засобів, представлених на фармацевтичному ринку України. Фармацевтичний журнал. 2017. №2. С. 3-11.
4. Волк Н. В., Світличний О. П. Адміністративно-правове регулювання фармацевтичної діяльності в Україні: шляхи вдосконалення: монограф. К.: НУБіП України, 2018. 185 с.
5. Сироїд Т.Л. Механізм Організації Об'єднаних Націй щодо захисту цивільного населення під час збройних конфліктів /Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини. Liber Amicorum до 60-річчя проф. В.В. Мицика: Монографія /автор. кол.; за ред. О.В. Задорожнього та О.Р. Поєдинок. Київ; Одеса: Фенікс, 2016 р. 660-672. 718 с.

13. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
2. Міністерство національної єдності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unity.gov.ua/diyalnist/napryamky-proektiv-minreintegraciyi/mizhnarodne-gumanitarne-pravo/>
3. Міністерство охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://moz.gov.ua/>
4. Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (Держлікслужба) <https://www.dls.gov.ua/>
5. Державний експертний центр МОЗ України <https://www.dec.gov.ua/>
6. Державний формуляр ЛЗ <https://www.dec.gov.ua/materials/chinnij-vipusk-derzhavnogo-formulyara-likarskih-zasobiv/?role=ua>
7. Державний реєстр лікарських засобів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument>
8. Compendium online. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://compendium.com.ua/uk/>
9. Щотижневик «Аптека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apteka.ua/>
10. Пошукова база ліків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tabletki.ua/>
11. Пошукова база ліків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://likicontrol.com.ua/>